

Cesty adresáře XXX

Oblíbenou činností osadníků kolejí je stahování muziky (adresáře hudba, music, mp3...) a filmů (adresáře film, movies, video...) na kolejnetu. Na tom není pranic zvláštního, spíš naopak. Jenomže při těchto návštěvách nasdílených počítačů se člověk často dostane i do ne-tajných komůrek jejich majitelů, které by mnohdy raději ani neviděl. Jenomže brzy zjistí, že jsou v tomhle tom virtuálním prostoru skoro všude, jako komáři v létě u vody. A že, chce-li nakouknout klíčovou dírkou dovnitř, musí často vystát několika minutové čekací fronty, protože...too many users try to connect...ačkoli nejnovější hollywoodský biják nebo poslední hitovky kdejaké hudební star má „doma“ cirka za pár sekund.

To, o čem je řeč, jsou **adresáře XXX**. Adresáře, které jsou plné všeho. Lehkou erotikou počínaje, prachsprostým pornem konče. Jak je komu libo.

Na první pohled je jasné, kdo (mám na mysli člověka) je blondýn a kdo brunet. To prostě vidíme. Když chceme zjistit, jestli je na knedlíky nebo na mrkev, musíme s ním přece jen navázat nějaký kontakt. Ale sex - respektive sexuální fantazie - to už je silné kafe na hádání. Tahle ta Pandořina skříňka je přece jen příliš intimní a málokdo o ní jen tak (neanonymně) vytrubuje do světa. Ale tady jo. Tady se to děje. Dělá. Pořád a běžně. Hned jak se člověk trochu zorientuje, ví, kdo je prostě na holky, kdo ne, kdo možná, komu se líbí, ale v latexu, komu v poutech, kdo rád krev a nebo kapku nějaké jiné tělesné tekutiny...

Neudivuje mě, že pánové a dámy mezi 18 - 28 tráví čas přemýšlením o sexu, koukáním na sex, stahováním sexu... (ačkoli by mě fakt zajímalo jaké procento z toho množství padne na, jak říkají Američani, skutečné making love). Ale opravdu mě překvapuje kolik času jsou tomu ochotní věnovat. Že stojí v řadě jak báby na banány, a pak se třeba těší stejnému pomyšlení jak ten soused vedle za stěnou. A už vůbec mi není jasné, jak to, že si jsou pro pár silikonů a trochu holé kůže, ochotní ukrojit takovýhle krajíc z drahocného místa na disku...!

Fenomén **adresáře XXX** mě přiměl zase po dlouhé době rozbalit krabičku s nápisem „pornografie“. Jiří Bartoška kdysi řekl, že vrcholem estetiky v éře totalitních filmů byl detailní záběr ruky zhasínající noční lampičku. Dnešním hercům i „hercům“ v mnoha případech nedělá problém svlíknout se a ukázat cokoli.

Pornografii chápu jako společenský jev a nemám v úmyslu ji hodnotit a nebo moralizovat nad jejím významem či smyslem. Vlastně je to o jednom z trendů konzumní společnosti, která si postupně zvyká sníst ledacos, i když ji z toho ve finiši bolí žaludek.

Pátrala jsem po nějakém odborném zdroji, který by nebyl ani feministický ani sexistický ani nějak jinak -ický (pardon...) a zjistila jsem, že je to skoro nemožné. Nakonec se mi na stůl dostala Vaňkova estet-ická „Estetika myšlení a těla“.

Takže... copak že si to myslí estetika o pornografii ? Dohromady nic. Statečně ji přehlíží a vlastně ji nebere na vědomí s dostatečným zřetelem. Jde přece o pokleslý žánr. Ačkoli pan autor namítá, že existuje přece jen něco jako umělecká pornografie (hlavně literatura), která patří k uměleckým svědectvím o hraničních polohách a územích lidské psychiky.

Neuměleckých děl je v téhle produkci samozřejmě většina, pornografičnost je jejich jediným obsahem. A má-li v tomhle procesu něco estetickou rovinu, tak to určitě není krása těl, ačkoli právě ta má vyvolávat ono tělesné vzrušení (?).

Je to sex na pultě, obchodní artikl, bez kterého se dneska nedá koupit ani žvýkačka. Je samozřejmě obtížné určit tu jemnou hranici, která se pořád vlní, posouvá a přesouvá v závislosti na kulturních normách společnosti i tolerancí jednotlivců. Pornografie může mít začátek, ale nemá konec - není v ní ani stáří ani smrt, ani narození dítěte. Není v ní konec, protože v ní není příběh. (Vždyť i ten pán tam „může“ pořád dokola...) Její aktéři, tihletí po-hlavní hrdinové, dobývají jeden druhého s takovou samozřejmostí, s jakou staří mořští vlkové brázdí hladiny oceánů.

Pornografie nejspíš (dovolíme-li jí to) znehodnocuje lásku a vztahy a všechny ty další happyendy, ale přesto (nebo proto) si ji stejně budou všechny ty duše dál stahovat do svých „iksek“ a sjíždět si ji po večerech... (namísto toho, aby si zašli do hospody na pivko). Míří totiž přímo na solar, na pudu v té nejprimitivnější podobě a navíc i s relativně jistým výsledkem a útěchou.

Pan autor výše zmiňované knihy se trápí nad tím, kam že se poděl estetický zážitek a krása a je-li možno pornografii považovat za umění ? Tak jako cokoli, vydělit ji nelze. Pořád je úrodnou půdou, ať už ona sama a nebo erotika a nebo sex a nebo láska třeba.

A tak čistě z rozmaru popojedem z tohoto večírku na malou soukromou vernisáž, shodou náhod několika žen. Budou tu Valie Export, Elke Krystufek, Tracey Emin a pár mých osobních spekulací. To vše v jednom pokojíčku.

Valie Export

Tělo jako předmět a tabu těla jako prostředek odtabuizování. *Kino sahavé a hmatové* (1968), taky pouliční nebo mobilní film. Kino-objekt, skříňka, jejíž přední část byla skryta za „oponou“, připevněná na hrudníku Valie Export. Ta vyzývala kolemjdoucí, aby kino navštívili a oponou prostrčili ruce. Feministický podtext je tu v tuhle chvíli nevýznamný. Situace je aplikovatelná obecněji.

Tracey Emin

Zinscenovaná (ne však zmanipulovaná) biografie. Role nahlížejího, voyeura je tu tradičně jasná, je to prostě divák, návštěvník no. Tracey Emin ho bez okolků nechá nahlížet do svého světa. Vlastně spíš Světa. Protože je tááák přesvědčivý. Zabalený do hezky barevné promyšlené krabičky, jako by si paní autorka s divákem pohrávala jak kočka s myší: „Jen se koukni, co to tu mám, to je ale senzace vid', a přitom to ani nesmrdí...“

Každý s kým jsem kdy spala v letech 1963 - 1995. Stan ve tvaru iglů je uvnitř polepený jmény těch, s nimiž v daném období Emin spala v jedné posteli.

Elke Krystufek

„Myslím, že umění je jako orgasmus, jestliže je to ale jenom špatný, nudný sex, nebudu to dělat.“

Elke Krystufek je tu vědomě za pozorovanou. Aby mohla vzápětí pozorovat, ale jinak než Valie. Ne tak diplomaticky jemně. Je vlastně nejapná, drzá, vzrušující i odporná ve své instalaci-performanci *Čas nyní* (1994), ale nakonec je to přece o tom, že kdo nechce nemusí...nic. Domácký charakter instalace - pokojíku, teplá vana na závěr, někde mezi tím, uprostřed své vernisáže, si Elke Krystufek stříhne autoerotickou čtvrthodinku s home-videem za zády.

Rozpor, který řeší spíš otázku prostoru intimního (přesto sterilního) a veřejného, než možnosti vidět nebo být viděn. A ještě spíš otázku jakési zinscenované identity... (protože kdo jsou všechna ta mechanicky se pohybující, potem se lesknoucí, trapně sténající nahá těla, že?)

Tyhle tři odlišné návštěvnice mého večírku mají něco společného. Intimitu a pohled. Pohled na intimitu. Nějaký pohled a nějakou intimitu. Zatímco akce Valie Export je silná, je i decentní. Je to „tichá voda, která břehy mele...“ Neznám lepší ukázkou toho, jak zaměnit roli pozorovaného a pozorujícího. V prvním plánu jde přece právě o tohle. O zrakový vjem. A pohled. O voyeristickou situaci.

Tracey Emin je bezesporu „můj šálek kávy“. Mohla jsem možná v jejím případě vybrat nějakou příhodnější práci (instalace na „The Turner Prize 1999“ se sama nabízí), ale nakonec v jejím barevně vyvedeném stanu to všechno je. Každodenní kempování při kterém se dějí i nedějí „zakázané“ věci. Prostor pro výklad i pro manipulaci s divákem, které se

Emin dopouští. Nutí ho vzpomenout si na všechny ty jeho vlastní noci strávené ve stanu a daří se jí to, protože se mu tu sama přesvědčivě servíruje a otevírá mu dveře i okna.

V porovnání s Emin se mi jeví Krystufek přes všechno to odhalené maso a šťávu jen jako slabý odvar. Ačkoli jsem se upřímně snažila chápat to jinak, než jako od-vážnou nebo odhodlanou provokaci, nepodařilo se mi to. Objektivně jí ale přiznávám velikou sílu, spíš moc, nad diváky, ale tento hold patří jejímu tělu. Třebaže to celé disponuje kouzlem vědomé akce, jiné nahé, vystavené, masturbující tělo by vzbudilo obdobnou pozornost. Je to na mě příliš narcisistní a je „tam“ „toho“ příliš. (Ale o to jí možná jde, ne ?) Navíc na mě Krystufek působí mnohem víc jako děvčátko, než jako žena a celá akce tak navíc pro mě získává nepříjemný pedofilní podtext.

Koukat se do „zrcadla“ (na sebe a za sebe) (nebo někomu) je vlastně snadné. K výbuchu dochází teprve v okamžiku, stane-li se tenhleten konkrétní obraz místem činu. Je-li tato exhibicionisticky přímá nahota tváře (těla) ještě provokující (v dobrém slova smyslu), pak už jen v kontextu ne-masky a ne-šatů. Protože ty, při skutečném svlékání, nehrají pražádnou roli. Kůže je kůže a maso je maso, třebaže divácky (stále, a na věky věků) nesmírně atraktivní. Jenomže pokud je to jenom toto (opravdu a obrazně), je to k setsakramentsky málo..